

Kính Lão Đắc Thọ

--- Nguyễn Dương Bình ---

Theo truyền thống tốt đẹp của người Việt Nam, người già được con cháu chăm sóc, thể hiện đạo hiếu, làng xóm nể vì. Ông bà, cha mẹ đến 70, 80 tuổi được con cháu làm lễ thượng thọ; làng xã thường mở tiệc mừng những người cao tuổi gọi là yến lão; nhiều nơi còn tổ chức đám rước lão.

Người Việt Nam có câu: "Kính già, già để tuổi cho". Truyền thống kính trọng người cao tuổi được người Việt Nam giữ gìn và phát huy từ thế hệ này sang thế hệ khác. Trọng lão vừa là sự tiếp nối của xã hội xưa, vừa là biểu hiện của đạo hiếu, của sự kính yêu ông bà, cha mẹ đã có tuổi trong gia đình và dòng họ của người Việt Nam. "Kính già yêu trẻ" là phương châm xử thế của người có văn hóa.

Ông bà, cha mẹ đến tuổi 70, 80 tuổi, con cháu thường làm lễ thượng thọ.

Mừng thọ cho cha mẹ được coi là sự thể hiện của lòng hiếu thảo. Tuổi càng cao, tám mươi, chín mươi tuổi càng được tổ chức trọng thể. Đó không chỉ là dịp vui mừng trong gia đình, mà còn là niềm vui chung của dòng họ, làng xóm. Trong dân gian thường có câu "trẻ cậy cha già cậy con", con cái có bổn phận và nghĩa vụ nuôi dưỡng cha mẹ khi già yếu.

Họ mạc, làng xóm thường khen ngợi những người con hiếu thảo, đối xử phụng dưỡng tốt ông bà, cha mẹ khi tuổi già, lúc mẫn chiều xế bóng. Khi đi xa, lúc gặp nhau, người ta thường hỏi thăm sức khỏe ông bà, cha mẹ, những người nhiều tuổi trong gia đình. Khi biết tin các cụ còn khỏe mạnh người ta bày tỏ lòng vui mừng và mong mỗi các cụ luôn khỏe mạnh, sống lâu trăm tuổi. Lòng hiếu thảo phụng dưỡng ông bà, cha mẹ lúc tuổi già được coi là một truyền thống đẹp của gia đình Việt Nam. Đạo hiếu trong tâm khảm nhân dân ta, của người Việt Nam xưa có tính thiêng liêng và sâu nặng.

Ngay trong Luật Hồng Đức ban hành đời Lê Thánh Tông, tội bất hiếu bạc đãi ông bà, cha mẹ bị coi là trọng tội.

Theo truyền thống xưa, các cụ nhiều tuổi được trọng vọng trong làng xóm, ngoài xã hội. Các cụ ra

đường, hoặc ở chốn đình trung điểm sở được mọi người kính trọng và chào hỏi ân cần. Tiếng nói, ý kiến của các cụ trong họ ngoài làng được lắng nghe, đặc biệt là trong gia đình.

Nhiều làng xã trước đây, nhất là vùng đồng bằng Bắc Bộ, việc tôn kính người già được biểu hiện qua một số tập tục. Đáng lưu ý là tục "yến lão".

Hằng năm hoặc hai ba năm một lần tùy theo từng nơi, làng mở tiệc mừng thọ các "quan lão", các cụ già. Gọi là "yến lão" cho sang, thực ra đây là bữa cỗ, dân làng đãi các cụ có tuổi, cả các cụ ông và các cụ bà.

Ngày "yến lão" thường diễn ra vào ngày những ngày đầu năm, nhiều nơi tổ chức vào những ngày cổ định. Tới ngày đó một số người dân trong làng theo quy định (thường theo hàng giáp) phải mang bánh trái, lễ vật đến đình làng, trước là cúng thành hoàng sau là để mừng cho các cụ.

Tục lệ tôn trọng người già không hoàn toàn giống nhau ở các làng quê, song truyền thống uống nước nhớ nguồn, ăn quả nhớ kẻ trồng cây, ghi nhớ công lao của người già đóng góp cho nhà, cho làng, cho nước thì đâu cũng có.

Trong lịch sử Việt Nam, truyền thống trọng lão có rất nhiều sự kiện, một điển hình được ghi trong sử sách là Hội nghị Diên Hồng, vua Trần Nhân Tông đã hỏi ý kiến các đại biểu người nhiều tuổi trong cả nước trước nạn xâm lăng của bọn Nguyên Mông, ý chí quyết chiến giữ gìn non sông bờ cõi của các cụ đã củng cố lòng quyết tâm của Vương triều Trần trước sức mạnh ghê gớm của bọn xâm lược.

Tục kính già, trọng lão là một nét đẹp rất đáng ca ngợi của truyền thống, của nhân dân, của các làng xã Việt Nam, một biểu hiện cao quý về tình người, về đạo đức Việt Nam.